

centraler efter Krigen, og Problemet om Udenrigshandelens Organisation, saafremt Importreguleringen skal bevares igennem en længere Aarrække efter Krigen, hvilket meget taler for vil blive Tilfældet, er i det hele taget rigtigt fremhævet i Bogen og ligeledes den Betydning, som Krigstidens Nydannelser paa dette Omraade vil faa for Spørgsmalets fremtidige Løsning.

Efter Forordet tilsigter Bogen at give en populær Fremstilling af Krigsøkonomien og et foreløbigt Blik ind i Efterkrigstidens Problemer. Efter Anmelderens Mening er det første endnu ikke muligt, naar der ved Krigsøkonomi tænkes paa de økonomiske Forhold i Danmark under Krigen, hvorfor det ikke skal bebrejdes Forfatterne, at de ikke fuldstændig har løst denne Opgave, maaske snarere at de har stillet sig den. Derimod vil selv den korte Fremstilling af Efterkrigsproblemerne sikkert interessere mange Læsere saa stærkt, at de vil faa Lyst til at stifte nærmere Bekendtskab med disse Problemer. Herigennem opfylder Bogen et vigtigt Formaal.

Viggo Kampmann.

HAANDBOG I KREDIT- OG HYPOTEKFORENINGSFORHOLD, 1. Bind, Forlaget Arnkron, Odense 1944, 616 Sider.

Den danske Kredit- og Hypotekforeningslitteratur bestaar væsentligst af Jubilæumsskrifter. Herudover kan nævnes Kreditforeningstidende fra 1899 til 1900, nogle Artikler bl. a. i Nationaløkonomisk Tidsskrift, nogle polemiske Smaaskrifter samt følgende større Publikationer: Sven Clausen: Kreditforeningsforhold I og II 1934, Kristian Sindballe: Dansk Selskabsret V 1935, Betænkning vedr. Kreditforeningerne 1936 og Betænkning vedr. Hypotekforeningerne 1936, begge afgivet af den af Indenrigsministeren i 1933 nedsatte Kredit- og Hypotekforeningskommission. I Begyndelsen af 1890'erne blev der med Støtte af Finans- og Indenrigsministeriet paabegyndt Udgivelsen af en samlet Fremstilling af Kreditinstitutterne i de 3 skandinaviske Lande. Arbejdet blev overdraget Kaptajn A. Leigh Smith. I 1892 udkom Værkets II Bind om det svenske Landbrugs Kreditinstituter, I Bind, der skulde omfatte danske og norske Kreditinstituter, naaede ikke at udkomme paa Grund af Forfatterens Død.

Paa et, som det synes, umotiveret Tidspunkt, 6 Aar før Hundredaaret for Kreditforeningsloven, udkommer nu et stort 2 Binds Værk: Haandbog i Kredit- og Hypotekforeningsforhold, under Redaktion af Professor Thorkil Kristensen under Medvirken af Hypotekforeningsdirektør N. Mærsk-Møller. Haandbogen inddeles i 4 Hovedafsnit: Kredit- og Hypotekforeningernes Udvikling og Stilling i Samfundet; Obligationerne; Optagelse og Afvikling af Laan; Særlige Problemer vedrørende Kredit- og Hypotekforeninger.

Det udkomne Bind omfatter 1. og 2. Hovedafsnit, der atter er inddelt i Afsnit, nemlig 1. Hovedafsnit: Kreditforeningernes Historie indtil 1914 af Arkivar, cand. mag. Sigurd Jensen, Kreditforeningernes Historie efter 1914 af Direktør P. A. Callø, Hypotekforeningernes Historie af Direktør Bo Gjessing, Kredit- og Hypotekforeningernes Organisation og Stilling i Dag af Direktør Th. Thorsteinsson, Kredit- og Hypotekforeningerne som Led i Samfundets Økonomi af Professor Thorkil Kristensen, Lovgivningsmagtens Stilling til Kredit- og Hypotekforeningerne af Dr. jur. Sven Clausen og endelig de enkelte Foreningers Historie skildret af Mænd med Tilknytning

centraler efter Krigen, og Problemet om Udenrigshandelens Organisation, saafremt Importreguleringen skal bevares igennem en længere Aarrække efter Krigen, hvilket meget taler for vil blive Tilfældet, er i det hele taget rigtigt fremhævet i Bogen og ligeledes den Betydning, som Krigstidens Nydannelser paa dette Omraade vil faa for Spørgsmalets fremtidige Løsning.

Efter Forordet tilsigter Bogen at give en populær Fremstilling af Krigsøkonomien og et foreløbigt Blik ind i Efterkrigstidens Problemer. Efter Anmelderens Mening er det første endnu ikke muligt, naar der ved Krigsøkonomi tænkes paa de økonomiske Forhold i Danmark under Krigen, hvorfor det ikke skal bebrejdes Forfatterne, at de ikke fuldstændig har løst denne Opgave, maaske snarere at de har stillet sig den. Derimod vil selv den korte Fremstilling af Efterkrigsproblemerne sikkert interessere mange Læsere saa stærkt, at de vil faa Lyst til at stifte nærmere Bekendtskab med disse Problemer. Herigennem opfylder Bogen et vigtigt Formaal.

Viggo Kampmann.

HAANDBOG I KREDIT- OG HYPOTEKFORENINGSFORHOLD, 1. Bind, Forlaget Arnkron, Odense 1944, 616 Sider.

Den danske Kredit- og Hypotekforeningslitteratur bestaar væsentligst af Jubilæumsskrifter. Herudover kan nævnes Kreditforeningstidende fra 1899 til 1900, nogle Artikler bl. a. i Nationaløkonomisk Tidsskrift, nogle polemiske Smaaskrifter samt følgende større Publikationer: Sven Clausen: Kreditforeningsforhold I og II 1934, Kristian Sindballe: Dansk Selskabsret V 1935, Betænkning vedr. Kreditforeningerne 1936 og Betænkning vedr. Hypotekforeningerne 1936, begge afgivet af den af Indenrigsministeren i 1933 nedsatte Kredit- og Hypotekforeningskommission. I Begyndelsen af 1890'erne blev der med Støtte af Finans- og Indenrigsministeriet paabegyndt Udgivelsen af en samlet Fremstilling af Kreditinstitutterne i de 3 skandinaviske Lande. Arbejdet blev overdraget Kaptajn A. Leigh Smith. I 1892 udkom Værkets II Bind om det svenske Landbrugs Kreditinstituter, I Bind, der skulde omfatte danske og norske Kreditinstituter, naaede ikke at udkomme paa Grund af Forfatterens Død.

Paa et, som det synes, umotiveret Tidspunkt, 6 Aar før Hundredaaret for Kreditforeningsloven, udkommer nu et stort 2 Binds Værk: Haandbog i Kredit- og Hypotekforeningsforhold, under Redaktion af Professor Thorkil Kristensen under Medvirken af Hypotekforeningsdirektør N. Mærsk-Møller. Haandbogen inddeles i 4 Hovedafsnit: Kredit- og Hypotekforeningernes Udvikling og Stilling i Samfundet; Obligationerne; Optagelse og Afvikling af Laan; Særlige Problemer vedrørende Kredit- og Hypotekforeninger.

Det udkomne Bind omfatter 1. og 2. Hovedafsnit, der atter er inddelt i Afsnit, nemlig 1. Hovedafsnit: Kreditforeningernes Historie indtil 1914 af Arkivar, cand. mag. Sigurd Jensen, Kreditforeningernes Historie efter 1914 af Direktør P. A. Callø, Hypotekforeningernes Historie af Direktør Bo Gjessing, Kredit- og Hypotekforeningernes Organisation og Stilling i Dag af Direktør Th. Thorsteinsson, Kredit- og Hypotekforeningerne som Led i Samfundets Økonomi af Professor Thorkil Kristensen, Lovgivningsmagtens Stilling til Kredit- og Hypotekforeningerne af Dr. jur. Sven Clausen og endelig de enkelte Foreningers Historie skildret af Mænd med Tilknytning

til disse. Endvidere har Redaktionen skrevet et Afsnit om beslægtede Institutioner, nemlig Hypotekbanken, Landmandsbankens Hypotekafdeling og Kommunekreditforeningen. I 2. Hovedafsnit findes følgende: Kasseobligationernes Udseende og juridiske Betydning af Direktør N. Mærsk-Møller, Obligationen som Anlægspapir af Vekselerer Aage von Benzon, Fondsbørsen og Kreditforenings-Systemet af samme Forfatter samt Notering, Indskrivning og Mortifikation af Obligationer af Ekspeditionssekretær J. Chr. Kiilsgaard.

Værkets I Bind bestaar altsaa hovedsagelig af historiske eller beskrivende Artikler, der ikke tilsigter at sætte Problemer under Debat. Da Forfatterne tilmed er Autoriteter hver paa sit Omraade, er det meste af dette Binds Indhold in confesso.

Artiklerne om de enkelte Foreninger er ikke skrevet efter noget bestemt Princip. Det er tilfældigt, hvad der er taget med. Hvis man altsaa her vil benytte Værket som Haandbog og søge Oplysning om et bestemt Emne: Konvertering, Rentefodspolitik, Serieinddeling etc., bliver man skuffet. Forfatterne har været frit stillet, og hver har valgt at skrive om de Problemer, som særlig har optaget hans Forening. Resultatet er ikke alle Steder godt. Nogle har haft svært ved at finde paa noget at skrive om og har valgt at fortælle om deres Forenings Forfatning og Organisation, er altsaa kommet ind paa det Emne, som Direktør Th. Thorsteinsson har behandlet i Almindelighed. Der er i dette Afsnit et og andet, man faar Lyst til at springe over. Alligevel er Helhedsindtrykket af disse Artikler godt. Vi faar paa denne Maade et Indblik i hver Forenings særlige Forhold, og vi faar at vide, hvilke Foreninger, der har taget Initiativet til Nyskabelser inden for den organiserede Realkredit, saasom Inddeling i Serier og Afdelinger, Konvertering, Samarbejde inden for Foreningerne, særlige Amortisationsformer etc.

Et enkelt Punkt, »Gjessings Teori«, er der Grund til at gaa nærmere ind paa. Afdøde Kredit- og Hypotekforeningsdirektør Aage Gjessing skrev i den industrielle Kreditforenings Jubilæumsskrift i 1923 meget udførligt om sit Syn paa Kreditforeningslaan med forskellig Rentefod. Skønt Emnet opfordrede til Anvendelse af Matematik, gjorde Forfatteren ikke Brug af Formler. Gjessing skriver indledningsvis: »Det er en Grundsætning i Kreditforeningssystemet, at lige Laan medfører lige Forpligtelser, en Grundsætning, om hvis Rigtighed og Retfærdighed der ikke kan herske Tvivl.« Det undersøges herefter, hvorvidt Grundsætningen overholdes i alle Enkeltheder, det vil sige i Medlemmernes Indskud og Bidrag til Afdelingernes Reserve- og Administrationsfonds, Indbetalinger til Laanenes Forrentning og Amortisation samt for saa vidt angaar Medlemmernes solidariske Ansvar.

Gjessing paaviser, at hvis Laansøgerne har Valget mellem et 4 pCt. Laan paa 100.000 Kr. og et 4½ pCt. Laan paa 94.000 Kr., maa den, der vælger 4 pCt. Laanet, betale 2000 Kr. i Indskud, medens den, der vælger 4½ pCt. Laanet, slipper med 1880 Kr., og fortsætter: »..... og alle pengelige Medlemsforpligtelser gøres gældende mod det højrentede Laan efter samme formindskede Maalestok.«

Allerede Indledningens Rigtighed er langt fra saa aabenbar, som Gjessing forudsætter. Den Omstændighed, at Kreditforeningernes Panter er forskellige, nødvendiggør — og dette gælder ikke mindst den industrielle Kreditforening, hvor Gjessing var Direktør — at der maa svares ekstraordinære

Afdrag af Laan i de Ejendomme, der efter Ledelsens Mening er mindst værdibestandige. Laan, der løber ud hurtigere, end de skulde efter Seriens ordinære Amortisationsplan, maa imidlertid som Følge af, at Obligationerne saa godt som altid realiseres til Kurser, der afviger fra pari, faa en anden Laanrente end de Laan, af hvilke der ikke svares ekstraordinære Afdrag. »Lige Laan« medfører altsaa ikke altid »lige Forpligtelser«.

Gjessing havde i det fremdragne Eksempel Ret i sin Kritik, for saa vidt angaar de to Laantageres solidariske Ansvar, hvorved dog maa erindres, at dette yderst sjældent gøres aktuelt. Endvidere havde Gjessing Ret i sin Kritik, for saa vidt angaar de to Laantageres Indskud og Bidrag til Seriens Reserve- og Administrationsfond, dog kun for saa vidt disse Indbetalinger medgaar til Administrationsudgifter, ikke for den Dels Vedkommende, der senere kommer Medlemmerne tilgode ved Afskrivninger paa Restgælden eller paa anden Maade, idet disse Beløb tilgaar de to Laans Reservefonds-andele i Forhold til Laanenes Hovedstole, altsaa i samme Forhold, som de er indbetalt. Hvad angaar Gjessings Kritik af Ydelser til de to Laans Forrentning og Amortisation, altsaa de Dele af den samlede Termisydelse, der betyder noget, savner denne ganske Berettigelse, hvilket let lader sig godtgøre ved Opslag i en Rentetabel.

I Konsekvens af sin Kritik opstiller Gjessing en Teori om, hvorledes Ydelserne af Laan med forskellig Rentefod rettelig bør beregnes. Gjessing kommer til det Resultat, at højrentede Obligationer bør indfries til Kurser over pari. Herom beretter Haandbogens Artikel om Københavns Hypotekforening og gengiver 6 Sider af de Bemærkninger, Gjessing fremsatte ved Indførelse af Obligationer amortisable til Kurs 110 i denne Forening.

I sin Doktorafhandling paaviser Dr. jur. Sven Clausen — ogsaa uden Anvendelse af matematiske Symboler — Uholdbarheden i Gjessings Teori. Hertil bemærkede Professor Vinding Kruse ved Disputatsen: »Gjessing har tændt en Brand, som ikke er slukket hermed.« Og det slog altsaa til.

I en papirfattig Tid kunde man ønske, at de Herrer, som i sin Tid anvendte saa megen Skarpsindighed i Diskussionen om Laan med forskellig Rentefod, havde betjent sig af Matematikens klare Sprog.

Ligesom alle andre Institutioner af Betydning herhjemme har ogsaa Kredit- og Hypotekforeningerne deres Fællesorganisationer, henholdsvis Kreditforeningernes og Hypotekforeningernes staaende Fællesudvalg. Førstnævnte daterer sig fra 1892, og forud herfor var gaaet et Samarbejde, som begyndte under Konverteringerne i 1887. Institutionen er altsaa gammel nok til, at der kan skrives Historie om den, men det ser ikke ud til, at nogen af Bogens Forfattere har ment, at denne Opgave tilfaldt ham.

Som Haandbog betragtet er det en Mangel, at Bogens enkelte Sider ikke er forsynede med Overskrift og Forfatternavn. Indbindingen kunde ønskes bedre. Den er et godt Krigsprodukt. Dog, lad os ikke hæfte os ved Smaa-ting men glæde os over, at vi faar en værdifuld Tilvækst til vor sparsomme Literatur over den danske Realkredit.

Knud Westlund.